

Algemene Ledendag te Antwerpen

Op zaterdag 25 maart was het verzamelen geblazen voor alle leden van de VVA in Antwerpen. Na anderhalf jaar konden wij elkaar eindelijk weer ontmoeten.

Genesis

Na in 2015 de succesvolle Algemene Ledendag (AL) rond het Antwerpse eilandje georganiseerd te hebben, ging de gedachte direct naar de wijk van het Zuid. De laatste decennia kende deze wijk een opmerkelijke bloei, en de laatste jaren werden de gedempte zuiderdoppen gebruikt om grote ondergrondse parkings aan te leggen. Bovengronds kwamen er parken en speelpleinen. In de buurt bevinden zich ook het FoMu (Fotomuseum Antwerpen) en het Muhka (Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen). Als kers op de kaart was er sinds september 2022 de heropening van het KMSKA (Koninklijk Museum van Schone Kunsten Antwerpen) dat daar ook vlakbij ligt.

Na een lange zoektocht kwamen we uit op het gekende veilinghuis Bernaert om daar de academische zitting en de lunch te houden, verzorgd door de gekende Antwerpse toptraiteur Schoeters. Mijn zoon heeft trouwens gedurende jaren als student voor Schoeters gewerkt, dat ook mijn geboortebuurt is.

Ondertussen rijpte mooi het idee bij ondergetekende om een academische zitting te houden rond het ADVN, of Archief voor nationale bewegingen. Bij de samenstelling van het VVA-archief waren we in contact gekomen met het ADVN waar we een zeer goede indruk van hadden gekregen. Met beperkte middelen slagen ze erin om mooi werk te leveren. We leerden ze beter kennen toen we de archieven van het OVV (Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen) uitpluisden om eventueel een boek over de moderne Vlaamse Beweging vanaf eind de jaren '60 te schrijven. Terloops hadden we de maatschappelijke zetel van VVA bij ADVN in Antwerpen geplaatst: de VVB, in de hoofdzetel waarvan onze maatschappelijke zetel was gevestigd te Berchem-Antwerpen, had het samenwerkingsakkoord van 2000 (nochtans hernieuwd in 2017) opgezegd en ons verplicht een nieuwe locatie te zoeken. Bij ADVN zijn nog andere verenigingen gevestigd, zoals o.a. VOS-Vlaamse Vredesvereniging. ADVN was daarbij heel gastvrij. De sprekers van de academische zitting werden in samenwerking met ADVN gecontacteerd. Het is in deze context dat ook besloten werd de VVA-prijs toe te kennen aan professor Frans-Jos Verdoodt, de stichter van ADVN en die nog diverse andere initiatieven genomen heeft (zie tekst laudatio).

Erfgoed

In feite hadden we zo een dag van het Vlaams erfgoed gecreëerd. S'Morgens in immateriële zin met de Geschiedenis van de Vlaamse Beweging. Met de televisieserie 'Het verhaal van Vlaanderen' was toch gebleken dat de Vlamingen sterk geïnteresseerd zijn in de Vlaamse geschiedenis. In de namiddag kwam dan het kunsterfgoed aan bod via de bezoeken aan de musea. Ook de veilingzaal van Bernaert refereerde naar het erfgoed: in de grote zaal op de eerste verdieping hingen bijv. schilderijen van Alechinsky, op het gelijkvloers waar de lunch plaatsgreep hingen diverse doeken van de Latemse school (Albert Saverys en Hubert Malfait), naast een werk van Panaremko en gesigioneerde afdrukken van Frans Masereel.

Angstvallig afwachten

We wisten dat we een mooi programma hadden, maar het is toch nog altijd afwachten of de inschrijvingen vlot binnenlopen. We streven steeds naar innovatie, en zo hadden we voor de eerste keer de idee van de 'walking dinner' gelanceerd. Dit was een gevolg van het feit dat alles in het veilinghuis Bernaert plaatsgreep, en een beroep werd gedaan op een externe traiteur. Positief is dat de mensen nu niet twee uur aan eenzelfde tafel zouden gekluisterd zitten, maar de gelegenheid hadden met iedereen eens te spreken. De eerste reacties daarop waarop niet steeds positief, onder

andere omwille van het feit dat veel leden van een hogere leeftijdsklasse zijn. De angst leefde dat veel leden zouden afhaken omwille van de 'walking dinner'. Met de traiteur werd dan afgesproken om voor 50 % van de inschrijvingen stoelen te voorzien aan tafels.

Gelukkig kwamen de inschrijvingen vlot binnen, en samen met de genodigden kwamen we aan 110 inschrijvingen voor de lunch.

Ook financieel moest het plaatje kloppen. Binnen de Algemene Vergadering van VVA had men erop aangedrongen dat de maximumprijs niet hoger dan 100 euro zou zijn. Gelet op de forse inflatie het jaar daarvoor, ook van de voedselprijzen, was dit allemaal niet zo evident. Maar met het nodige kunst- en vliegwerk konden we de maximumprijs beperken tot 98 euro voor het volledige programma van s'morgens om 10 uur tot s'avonds om 18 u. (inclusief de finale afscheidsdruk na het museumbezoek). Zo was Dhr. Luc Lemmens, voorzitter KMSKA en eerste gedeputeerde bij de provincie Antwerpen, zo vriendelijk om ons een tegemoetkoming te doen in de inkomprijs van 20 euro. Er was zo slechts een deficit van een paar honderd euro, wat toch een prestatie is voor zulk een onderneming.

Genodigden

Bij een gebeurtenis zoals de Algemene Ledendag VVA zijn er natuurlijk genodigden. Eerst en vooral de laureaat van de VVA-prijs, die enkele familieleden meenam, maar natuurlijk ook de sprekers en enkele mensen die verbonden waren aan ADVN, zoals bestuurder Karl Drabbe die vorig jaar zijn eigen uitgeverij Ertsberg op een succesvolle manier was opgestart.

Academische zitting

Na de welkomstkoffie werd iedereen verzicht zich te begeven naar de zaal waar de academische zitting plaatsgreep. Het is de zaal waar de veilingen van Bernaert gebeuren, en die vroeger een cinemazaal was. Dit vertelde Peter Bernaert in zijn kort welkomstwoord. Hij gaf ook aan dat de Breughel van de Vlaamse strip, Willy Vandersteen, in dezelfde gebouwen ooit eens een project begonnen was dat minder succesvol was gebleken. Ondernemen houdt nu eenmaal risico's in, wat veel mensen lijken te vergeten.

De voorzitter van VVA-Antwerpen heette iedereen welkom, en vervolgens leidde ik zelf kort de academische zitting in. De spits werd daarna afgebeten door Mevr. An Mares, directrice van ADVN.

ADVN

Het ADVN archiveert zoveel mogelijk stukken m.b.t. de Vlaamse Beweging, organiseert daarover tentoonstellingen en houdt voordrachten in samenwerking met het tijdschrift Wetenschappelijke Tijdingen, waarvoor het zich bezighoudt met de logistiek. Er wordt ook verwezen naar het trimestriële blad ADVN-Medelingen waarin telkens een thema wordt belicht, en de activiteiten van het ADVN worden toegelicht. Iedereen kan zich daarop via de ADVN-website gratis abonneren.

Encyclopedie van de Vlaamse Beweging

Vervolgens kwam professor Bruno De wever aan het woord, en men kan de tekst van zijn voordracht in deze E-zine terugvinden. Bruno De wever schetste drie fasen:

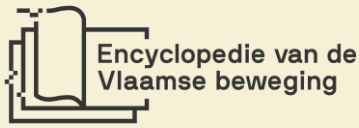
-in 1973-75 werd gewerkt aan de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. Diverse eminente figuren namen er aan deel, zoals Gaston Durnez (journalist bij De Standaard), Gotfried Lannoo (de uitgeverij uit Tielt) en Jozef Deleu (Ons Erfdeel). Verrassend was wel dat ook professor Hendrik Elias daar nauw bij betrokken was als wetenschappelijk adviseur. Hij is de auteur van o.a. het lijvige werk 'De geschiedenis van de Vlaamse Gedachte' (4 delen), maar was ook de opvolger van staf de Clercq als leider van het VNV tijdens de oorlog. Na de oorlog werd hij daarvoor eerst ter dood veroordeeld, wat later omgezet werd in een levenslange gevangenisstraf. Omwille van gezondheidsredenen kwam hij vrij in 1959. Drie andere personen ondersteunden de redactie: Ludo Simons, de historicus Reginald De Schryver en de Nederlanders Arie Willemsen en Pieter Van Hees.

-1998: Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. Deze keer zetten de politici minister-president Luc Van den Brande, en de ministers Luc Van den Bossche en Norbert de Batselier er hun schouders onder. We merken op dat de laatste twee socialisten waren, maar uit kun steun blijkt toch dat ze ook Vlaams gezind waren.

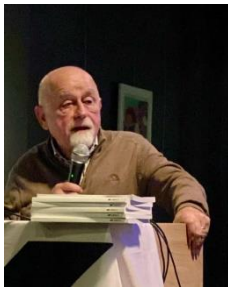
-2023: Digitale Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. Ruim 400 auteurs werken hier aan mee, maar de eindredactie wordt deze keer gestuurd door het ADVN.

Professor De Wever brak tijdens zijn betoog ten slotte ook nog een lans voor het tijdschrift 'WT' (Wetenschappelijker Tijdingen) waar hij de hoofdredacteur van is. Hij noemde het "Het beste tijdschrift ter wereld", en stelde enkele exemplaren ter beschikking. Ook de VVA-voorzitter ging in zijn laudatio ruim in op het tijdschrift, waarin professor Verdoodt als hoofdredacteur ook een grote rol in heeft gespeeld. Zo wordt er in een artikel van een paar jaar geleden uiteengezet waarom de stamvader van de Vlaamse geschiedschrijving, professor Lode Wils, uiteindelijk niet opgenomen werd in het redactieteam van de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging.

Praktijkgetuigenis

Tot slot gaf de ere-voorzitter van de Vlaamse Raad, Dhr. Jan Peumans, een praktijkgetuigenis. Hij werkt nu aan een doctoraat over de Vlaamse Beweging in Limburg, met als promotor professor De Wever. De tekst in deze E-Zine, die als inleiding voor zijn betoog gold, toont de zoektocht aan hoe hij finaal tot de keuze van het onderwerp voor zijn doctoraat gekomen is.

Hij deed zijn betoog met de nodige humor en zelfrelativering. Zo haalde hij in het begin steeds aan dat Limburg wat achterliep, en dat bij de commentaren op de eerste tekst van zijn doctoraat door de promotor hij toch eens goed moest slikken en direct met zijn twee benen op de grond kwam. Het is ook iemand die graag tijdens een goede lunch de resultaten van zijn onderzoek bespreekt.

Met andere woorden, je krijgt de indruk dat Jan Peumans tijdens zijn pensioen goed van zijn leven geniet. Dit neemt niet weg dat hij voor zijn studiewerk (o.a. bij ADVN) toch als een kluizenaar in afzondering moest gaan.

VVA-prijs

Als klassieke afsluiter van de academische zitting volgde dan de uitreiking van de VVA-prijs. In zijn laudatio (zie verder in de E-Zine) stelde de Algemene VVA-voorzitter Paul Becue dat de Algemene Vergadering professor Verdoodt dit jaar tot laureat had verkozen om de volgende redenen: als stichter, directeur en voorzitter van het ADVN, en als redactiesecretaris en hoofdredacteur van Wetenschappelijke tijdingen. Maar zijn curriculum vitae geeft aan dat er diverse andere redenen zijn om hem deze prijs toe te kennen.

Professor Verdoodt was tot slot de initiatiefnemer van het "historisch pardon" waarmee hij op de tribune van de IJzerbedevaart op 27 augustus 2000 uitdrukkelijk afstand deed van het collaboratieverleden van een belangrijk deel van de Vlaamse beweging tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij deed dit om drie redenen: namelijk omwille van zijn eigen familiaal verleden daar zijn familie betrokken was bij de collaboratie, als historicus en als directeur van het ADVN. Dat 'pardon' ligt bij enkelen binnen de Vlaamse Beweging nog altijd erg moeilijk, zelfs 80 jaar na de feiten. Geschiedenis en het verleden zijn belangrijk, maar op een bepaald ogenblik moet je een hoofdstuk kunnen afsluiten, en resoluut de blik op de toekomst richten.

De conclusie van dit alles was dat het "aantoont dat Frans-Jos Verdoodt een veelzijdige persoonlijkheid is die ons aller respect vereist, en de VVA-prijs ten volle verdient. Vanuit het spanningsveld dat ontstaan is uit enerzijds zijn moeilijke jeugd tijdens en na de naoorlogse repressie, maar anderzijds het respect voor de verdiensten van de Vlaamse Beweging, heeft hij mooie initiatieven genomen".

In de laudatio werd ook nog ingegaan op de moeilijke periode die de Vlaamse Beweging nu doormaakt, en wat daartoe de redenen zouden kunnen zijn.

Er volgde dan nog een fotosessie van de laureaat met het beeldje van de beeldhouwer Tom Franzen.

Dankwoord laureaat

Professor Verdoodt was duidelijk vereerd en blij met de prijs. Dit wordt ook bewezen door het feit dat zijn twee zussen en zoons aanwezig waren bij de prijsuitreiking. In zijn wederwoord zei hij dat "zo'n prijs ontvangen uit de handen van collega's, van vak-kritische collega's bovendien, toch steeds een belangrijke dimensie m'èr biedt".

De professor ging ook nader in op de betekenis van de geschiedschrijving. Volgens hem is de vak-historicus ook een systematische twijfelaar, die nooit helemaal zeker is dat hij zijn materiaal, zijn bronnen dus, correct heeft gekozen en die vervolgens ook correct heeft gehanteerd.

Het 'cogito', het twijfelen is dus de rode draad van het metier.

Lunch

Na de academische zitting, die bij Veilinghuis Bernaert plaatsgreep op de eerste verdieping, daalde iedereen af naar het gelijkvloers. De zitting was zeker een kwartier langer dan voorzien uitgelopen, maar we hadden tussendoor de traiteur Schoeters hiervan verwittigd. Deze stond beneden reeds klaar voor het opdienen van het aperitief, gevolgd door de lunch.

Ze greep plaats in de tentoonstellingszaal van het veilinghuis tussen verschillende schilderijen van de Latemse school, gesigndeerde litho's van Frans Masereel , ... en zelfs Panamarenko was niet ver te zoeken. Het was dus een ideaal kunstkader, een voorsmaakje van wat te wachten stond voor diegenen die het Museum van Schone Kunsten zouden gaan bezoeken in de namiddag.

Het initiële opzet was een 'walking dinner', daar veilinghuis Bernaert geen restaurant is. Maar het was de ideale keuze omdat in de wijk van het 'Zuid' geen restaurant werd gevonden dat groot genoeg was om ons allemaal te ontvangen. Er werd toch voor de helft van de 110 aanwezigen op de lunch tafels en stoelen voorzien, en het geheel gaf ook nog een gezellige indruk. Het opgediende eten was ook van uitstekende kwaliteit. Alleman was erg tevreden.

Culturele uitstap

Iedereen vertrok dan ook rond 14u30 goedgehumt naar de musea: meer dan de helft ging naar het pas gerenoveerde Museum van Schone Kunsten (open sinds september 2022), een vijftiental naar het Museum van moderne kunsten, en een vijftal naar het Fotomuseum. Men was erg opgetogen over de bezoeken onder begeleiding van een gids.

De vierde activiteit betrof de wandeling door de wijk het 'Zuid', waaraan ik persoonlijk deelnam. Het Zuid is natuurlijk groot, en je moet een keuze maken. Onze gids loodste ons naar het 'Nieuw Zuid', waar de laatste tien jaar op de oude konijnenweide vlak aan de Kennedytunnel tal van appartementen werden opgetrokken, en het is nog niet gedaan. Gekende kunstgalerijen hebben reeds hun weg daarheen gevonden zoals de 'Gallery Sofie Van de Velde' en de 'Tim Van Laere Gallery' waarlangs we passeerden. Ik persoonlijk ben geen grote fan deze wijk waar vooral veel beton is, en weinig sfeer. Het vlakbij gelegen gerenoveerde spoorgoederenstation, dat nu de hoofdzetel is van de Bank van Breda, loont wel de moeite maar op zaterdag konden we er jammergenoeg niet binnen.

Entrepot du Congo

Na de culturele activiteit was het vanaf 16u verzamelen geblazen in de taverne 'Entrepot du Congo', waar op de eerste verdieping VVA-Antwerpen sinds bijna 15 jaar haar lezingen houdt. Op het gelijkvloers bood VVA-Antwerpen iedereen een drink aan, en de taverne werd ingepalmd door onze vereniging. Dit gezellig samenzijn duurde ongeveer tot 18u, waarna iedereen huiswaarts trok. Tenzij VVA-Limburg: naar goede gewoonte maakten ze rond de Algemene Ledendag een tweedaagse, en gingen ze met de bus naar hun hotel.

Paul Becue

5 mei 2023